

Kryteria oceniania i wymagania edukacyjne w klasie pierwszej

ALE TO CIEKAWE, klasa 1

Kryteria oceniania

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia ma na celu informowanie go o jego postępach i poziomie osiągnięć edukacyjnych, udzielenie mu informacji zwrotnej o tym, co zrobił poprawnie, w czym ma braki, udzielanie wskazówek, jak ma się uczyć i w jaki sposób poprawić błędy, pomoc w planowaniu mu własnego rozwoju, motywowanie go do podejmowania wysiłku w procesie zdobywania wiedzy, zachęcanie do poprawy zachowania, informowanie rodziców, innych nauczycieli oraz ucznia o jego uzdolnieniach, mocnych stronach, kłopotach w nauce, a także uzyskanie przez nauczyciela informacji pozwalających na doskonalenie organizacji pracy i doboru właściwych metod sprzyjających rozwojowi ucznia. Diagnoza, sprawdzanie poziomu opanowania wiadomości oraz umiejętności ucznia to obowiązek nauczyciela. Niezbędne jest stałe monitorowanie postępów i działań ucznia, by – wspólnie z nim – właściwie planować proces dydaktyczny.

Postępy uczniów monitoruje się poprzez: obserwacje, wypowiedzi ustne, kartkówki, lapbooki, albumy, sprawdziany, recytacje itp.

Sprawdziany – pisane samodzielnie przez dzieci – powinny być przeprowadzane w oparciu o **kryteria oceniania** jasne dla dzieci i rodziców. W ocenianiu kształtującym nazywane są one NaCoBeZU (Na Co Będę Zwracać Uwagę) lub też **kryteriami sukcesu**. To spis ważniejszych umiejętności, które pojawią się w zadaniach proponowanych na sprawdzianie. Jest to niezwykle cenny element zarówno z punktu widzenia nauczyciela, wyraźnie widzącego, co zostało sprawdzone, jak i ucznia, który wie, czego się od niego oczekuje (zapewnia to dzieciom spokój i bezpieczeństwo w sytuacji stresowej, jaką dla wielu jest pisanie sprawdzianu). Ważne jest to również dla rodzica, który ma szansę wesprzeć swoje dziecko w przygotowaniach, a jednocześnie wie, czego uczy się dziecko w szkole.

Jasne kryteria oceniania (np. ujęte w tabeli) pozwalają także ocenić opanowanie poszczególnych umiejętności.

Kryteria sukcesu powinny być zapisane w języku ucznia, wtedy łatwiej będzie mu je zrozumieć. Warto przygotować sobie stałe kryteria sukcesu do typowych szkolnych zadań, a potem je modyfikować. W pierwszej klasie można stosować ikony obrazujące te kryteria.

Ocenianie kształtujące to typ oceniania szkolnego opierający się na budowaniu informacji zwrotnej, która ma pomagać uczniowi w uczeniu się i doskonaleniu. Ma pokazywać mocne strony oraz elementy do poprawy. W ocenianiu kształtującym błąd stanowi wartość w procesie uczenia się. Nauczyciel udziela uczniowi **informacji zwrotnej** według ustalonych wcześniej wymagań. Ważne jest, aby język, którym nauczyciel konstruuje informację zwrotną, był zrozumiały dla ucznia, a więc dostosowany do indywidualnego poziomu jego rozwoju. Oceniając osiągnięcia i postępy ucznia, należy skupiać się na pozytywach, podkreślać wysiłek, który podejmuje uczeń, koncentrować się bardziej na procesie, a nie na wyniku czy rezultacie pracy.

Podczas bieżącego oceniania na różne sposoby – przez nauczyciela, w formie samooceny lub oceny koleżeńkiej – można stosować system kolorów: zielony będzie informował o opanowaniu danej umiejętności, żółty o niepełnym jej opanowaniu, a czerwony – o potrzebie pomocy. Należy pamiętać, że uczenie się jest

procesem i trzeba dać uczniom czas na opanowanie umiejętności oraz trening. **Nie wszystko i nie zawsze oceniamy.**

Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych. Informacje te mają pomóc uczniowi w uczeniu się poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć. Może ono przybierać różne formy, które są szczegółowo określone w statucie szkoły. Najczęściej jest to ocena słowna. Nauczyciel udziela uczniowi informacji zwrotnej według ustalonych wcześniej kryteriów.

Nie każde zadanie musi podlegać ocenie nauczyciela. Ogromną wartość ma samoocena, do której uczniowie powinni być wdrażani od początku nauki szkolnej. Należy przy tym pamiętać, że młodszy uczniowie mogą być wobec siebie za bardzo krytyczni i oceniać się zbyt surowo. Na początku samooceny powinny podlegać pojedyncze zadania według poznanych przez uczniów kryteriów sukcesu. W następnej kolejności można przejść do oceny koleżeńskiej. Aby miała ona wartość wspierającą, powinna być poprzedzona samooceną.

Ocenianiu bieżącemu powinny również podlegać zaangażowanie uczniów, ich aktywność, pomoc koleżeńska oraz podejmowanie wysiłku w dążeniu do wykonania nawet trudnego zadania. To, co jednemu uczniowi przychodzi z łatwością, drugiemu może sprawić kłopoty. Należy docenić wysiłek każdego ucznia, czyli stosować indywidualizację również w procesie oceniania bieżącego. Dobrym pomysłem jest stosowanie kart do samooceny, w których opanowanie umiejętności ujmuje się w formie wyzwań podejmowanych przez ucznia. Uczeń może samodzielnie wybrać umiejętności, nad których opanowaniem chce popracować dłużej, lub otrzymuje kartę wyzwań przygotowaną przez nauczyciela po przeprowadzonej diagnozie klasowej.

Ocenianie śródroczne i roczne – zgodnie z przepisami prawa oświatowego odbywa się w formie opisowej. W ocenianiu opisowym unikamy zwrotów wartościujących opanowanie umiejętności lub wiadomości ucznia. Nie jest to łatwe, ale tylko taka forma daje kompletną, jasną informację uczniowi oraz jego rodzicom na temat opanowania wiadomości i umiejętności. Ocena ta powinna uwzględniać poziom i postępy ucznia w stosunku do odpowiednich wymagań i efektów kształcenia dla danego etapu edukacyjnego, a także powinna wskazywać potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przezwyciężaniem trudności w nauce lub rozwijaniem uzdolnień.

Wymagania edukacyjne

Edukacja językowa – polonistyczna

Komunikacja

Uczeń/Uczennica:

- słucha z uwagą wypowiedzi rówieśników i dorosłych
- słucha tekstów literackich, wierszy i lektur czytanych przez nauczyciela oraz rówieśników, rozmawia o nich, zapamiętując najważniejsze informacje
- zadaje pytania na podstawie wysłuchanych informacji, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia oraz sytuacji zadaniowych
- buduje kilkuzdaniową wypowiedź na podstawie pytań, dotyczącą tekstu, książki, opowiadania lub przedstawienia
- układa odpowiedzi na pytania w formie zdań
- układa z rozsypanki zdaniowej życzenia i ogłoszenie, a także zapisuje krótkie życzenia i podziękowania, np. na laurkach i kartkach świątecznych

Odkrywanie i używanie języka

Uczeń/Uczennica:

- wypowiada się na temat wysłuchanego audiobooka
- wykonuje zadanie zgodnie z usłyszaną instrukcją
- opowiada historyjki obrazkowe, układając obrazki we właściwej kolejności
- układa pytania oraz wypowiedzi ustne na podstawie ilustracji, historyjki obrazkowej, opowiadania, tekstu oraz na temat wykonanej pracy
- wskazuje postacie główne i drugoplanowe, określa cechy bohaterów i ocenia ich postępowanie
- odróżnia wiersz od utworu prozatorskiego
- wyszukuje w tekście fragmenty na podany temat
- tworzy nową wersję opowiadania, dodając postacie, przedmioty i atrybuty
- prezentuje przeczytaną książkę wybraną indywidualnie i w grupie
- uczy się ich na pamięć wierszy i podejmuje próby naśladowania wzorcowej recytacji

Świadomość językowa, w tym wiedza o tym języku

Uczeń/Uczennica:

- rozpoznaje, odczytuje i pisze wszystkie litery polskiego alfabetu (drukowane i pisane, małe i wielkie)
- czyta na głos techniką całościową wyrazy i zdania z tekstu opracowanego w toku zajęć, a także czyta płynnie, poprawnie i wyraziście opracowany tekst zbudowany z krótkich zdań
- układa wyrazy z rozsypanki literowej i je zapisuje
- przepisuje wyrazy i krótkie zdania z tablicy lub z książki
- podpisuje ilustracje wyrazami i prostymi zdaniami
- pisze z pamięci i ze słuchu sylaby, wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa o pisowni zgodnej z ich brzmieniem
- rozpoczyna zdanie wielką literą, kończy je kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem, a także stosuje wielką literę na początku zdań, w imionach, nazwiskach oraz w zwrotach grzecznościowych
- stosuje zasadę wymiany ó na o

- zapisuje spółgłoski miękkie w wyrazach oraz doskonali czujność ortograficzną
- pisze wyrazy z *q, ę* zgodnie z pisownią przed spółgłoskami szczelinowymi (*f, w, s, z, sz, ż, ś, ź, ch*)
- dzieli wyrazy na sylaby, głoski i na litery
- wyróżnia w wyrazach samogłoski i spółgłoski
- układa odpowiedzi na pytania, układa zdania z podanymi wyrazami, kończy rozpoczęte zdania oraz układa zdanie z rozsypanki wyrazowej

Edukacja matematyczna

Liczby

Uczeń/Uczennica:

- liczy w przód i wstecz: po 1 i po 3 – do 20, po 10 – do 100 oraz po 5 w możliwym dla siebie zakresie
- zapisuje za pomocą cyfr liczby od 0 do 100
- wskazuje liczbę parzystą i liczbę nieparzystą
- porównuje liczby w zakresie 20 i w dostępnym mu zakresie, stosując znaki: $<$, $=$, $>$
- porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie
- dodaje i odejmuje liczbę jednocyfrową oraz dziesiątki
- dopełnia liczbę do danej oraz znajduje brakującą liczbę w równości „z okienkiem”
- wykonując obliczenia, podejmuje próby stosowania własnych strategii rozwiązań
- zapisuje i odczytuje liczby rzymskie od I do XII

Miary

Uczeń/Uczennica:

- mierzy odcinki za pomocą linijki w zakresie 20 cm
- rozpoznaje monety o nominałach: 1 zł, 2 zł, 5 zł i banknoty o nominałach: 10 zł, 20 zł, 50 zł, a także porównuje ich wartości i je rozmienia
- stosuje pojęcie ceny towaru oraz wskazuje produkty droższe lub tańsze od podanych
- wie, co to jest reszta i ją oblicza
- rozpoznaje pełne godziny na zegarze tarczowym oraz elektronicznym, posługuje się jednostką czasu (godzina) i wykonuje proste obliczenia czasowe
- posługuje się jednostką masy (kilogram) i porównuje masy przedmiotów
- posługuje się jednostką objętości (litr) i porównuje objętości płynów
- odczytuje wskazania termometru oraz porównuje temperatury

Figury

Uczeń/Uczennica:

- określa położenie przedmiotów względem siebie, innego obserwatora oraz wybranego obiektu z wykorzystaniem najbliższego otoczenia
- stosuje ze zrozumieniem określenia przestrzenne: za, przed, nad, pod, obok, w, do, wewnątrz, na zewnątrz oraz określenia odległości: dalej, bliżej
- określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów i osób, wskazuje kierunki w przestrzeni (na prawo, na lewo, w górę, w dół, do przodu, do tyłu)
- stosuje znaki graficzne (strzałki) określające kierunki oraz planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów
- rozpoznaje, nazywa i odnajduje kształty podstawowych figur geometrycznych (kwadrat, prostokąt, koło, trójkąt) na rysunkach, zdjęciach i w otoczeniu
- kreśli odcinki oraz podstawowe figury za pomocą linijki na siatce kwadratowej
- dostrzega drugą połowę figury symetrycznej (symetria osiowa), rysuje drugą część figury w odbiciu lustrzanym

Dane

Uczeń/Uczennica:

- odczytuje i analizuje dane przedstawione na diagramach, wyciągając z nich proste wnioski
- zbiera dane i prezentuje je w formie tabeli lub wykresu

Myślenie matematyczne

Uczeń/Uczennica:

- klasyfikuje obiekty według podanej cechy
- porządkuje przedmioty w seriach – rosnącej i malejącej
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, kontynuuje regularności oraz je rysuje,
- wymienia we właściwej kolejności nazwy miesięcy i dni tygodnia oraz rozumie pojęcie weekendu
- odczytuje i zapisuje datę
- analizuje i rozwiązuje proste zadania z treścią, dostrzega problem matematyczny i podaje sposób jego rozwiązania
- zapisuje rozwiązanie zadania z treścią w dowolny sposób (rysunkiem, równością „z okienkiem”, działaniem, układaniem liczmanów)

Edukacja przyrodnicza

Procesy życiowe i różnorodność biologiczna

Uczeń/Uczennica:

- rozpoznaje popularne rośliny i zwierzęta (rośliny doniczkowe, warzywa, owoce z polskich sadów oraz drzewa iglaste i liściaste w najbliższym otoczeniu, w lesie i w parku)
- wie, czego roślina potrzebuje do życia
- zna zwierzęta hodowlane i domowe
- poznaje zwyczaje i życie kota
- wymienia kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce (np. przebiśnieg, krokus, sasanka, jeż, nietoperz, wydra, bocian czarny)
- przedstawia obowiązki opiekuna psa lub kota
- podaje fakty z życia wybranego zwierzęcia (jeża, bociana, nietoperza lub pszczoły)
- wymienia cechy ssaków
- wymienia oznaczenia pojemników służących do segregowania śmieci
- nazywa części ciała i niektóre narządy człowieka

Procesy fizyczne w codzienności ucznia

Uczeń/Uczennica:

- wykonuje proste obserwacje i doświadczenia związane z wodą, światłem, powietrzem i siłą grawitacji oraz tworzy notatki rysunkowe z obserwacji
- wykonuje spadochron oraz wiatromierz
- wie, czym jest tęcza
- przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym oraz wymienia nazwy wybranych planet

Materiały i ich właściwości

Uczeń/Uczennica:

- bada właściwości materiałów, takich jak: papier, woda, plastelina
- wykonuje proste doświadczenia z wodą
- wymienia trzy stany skupienia wody
- opowiada o procesie tworzenia naczyń glinianych i wpływ temperatury na ten proces

Edukacja klimatyczno-środowiskowa

Uczeń/Uczennica:

- prowadzi obrazkowy kalendarz pogody, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów i charakteryzuje pogodę typową dla danej pory roku
- odczytuje informacje z map pogody
- rozumie znaczenie wody w środowisku
- wymienia zwiastuny wiosny
- opisuje cykl rozwojowy żaby
- zna sposoby ochrony przyrody w najbliższym otoczeniu oraz wymienia zagrożenia dla przyrody powodowane przez człowieka

- zna zasady odpowiedzialnego dokarmiania ptaków oraz uczestniczy w akcjach związanych z ochroną przyrody

Warsztat przyrodnika

Uczeń/Uczennica:

- wie, jak zareagować w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, w tym ze strony zjawisk przyrodniczych np. burzy
- nazywa podstawowe znaki drogowe
- zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez niej
- gromadzi ilustracje, informacje oraz okazy przyrodnicze, tworząc lapbook o lesie
- prowadzi obserwacje (np. związane z hodowlą rzeżuchy)

Edukacja społeczna

Kompetencje osobiste

Uczeń/Uczennica:

- wymienia podstawowe potrzeby człowieka (odżywianie się, odpoczynek, potrzeba bliskości i bezpieczeństwa)
- rozpoznaje swoje potrzeby i nazywa to, co czuje
- rozpoznaje sytuacje zagrożenia ze strony innych ludzi i wie, jak należy się w nich zachować
- wie, kogo i w jakich sytuacjach poprosić o pomoc
- wymienia zasady zdrowego stylu życia (dieta, aktywność ruchowa, kontakt z przyrodą, dobór ubrań do pogody)
- rozróżnia produkty zdrowe i niezdrowe, wymienia wartości odżywcze produktów oraz wskazuje te, które wpływają pozytywnie na uczenie się i sprawność umysłową

Kompetencje społeczne

Uczeń/Uczennica:

- zna imiona i nazwiska kolegów oraz koleżanek z klasy
- określa relacje panujące w rodzinie
- wypełnia sumiennie obowiązki dyżurnego oraz przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania podczas pracy zespołowej
- używa zwrotów grzecznościowych, szanuje pracę innych
- poznaje zabawy dzieci z różnych krajów oraz tradycje świąteczne w krajach europejskich
- współpracuje w parze i w grupie, prezentuje efekty wspólnej pracy
- wie, kogo powiadomić w sytuacji przekraczania granic osobistych i doświadczania przemocy

Edukacja obywatelska

Uczeń/Uczennica:

- zna i tworzy zasady regulaminu klasowego
- wymienia prawa dziecka oraz prawa i obowiązki ucznia
- opowiada legendę o powstaniu państwa polskiego oraz wyjaśnia jej związek z godłem i barwami narodowymi
- wymienia tradycje świąteczne (wymienia potrawy wigilijne, opisuje choinkę i pisanek wielkanocną oraz sposoby ich zdobienia)
- zna barwy narodowe oraz śpiewa jedną zwrotkę hymnu narodowego
- podaje dawną (Gniezno) oraz obecną (Warszawa) stolicę Polski
- podaje status administracyjny swojej miejscowości (wieś/miasto)
- określa podobieństwa i różnice między krajobrazem wiejskim a miejskim
- wskazuje na mapie Warszawę, rzekę Wisłę oraz Morze Bałtyckie oraz wybrane miasta
- przedstawia charakterystykę popularnych zawodów

Edukacja artystyczna – plastyka i muzyka

Percepcja i interpretacja dzieł plastycznych

Uczeń/Uczennica:

- nazywa barwy podstawowe, określa ich jasność (jasne – ciemne) oraz opisuje proste elementy wizualne (plama, linia)
- wypowiada się prostymi zdaniami na temat tego, co podoba mu się w oglądanym dziele, opierając się na własnych, bezpośrednich spostrzeżeniach
- nazywa podstawowe emocje (np. radość, smutek, strach) wywoływane przez obrazek, plakat lub ilustrację

Twórcze działania plastyczne

Uczeń/Uczennica:

- stosuje podstawowe środki wyrazu (barwy podstawowe, linię, kształt) do wyrażania emocji i nastroju w prostej kompozycji rytmicznej
- tworzy prace plastyczne na płaszczyźnie i w przestrzeni wykorzystując różnorodne narzędzia i materiały
- tworzy samodzielne prace i ilustracje inspirowane obserwacją przyrody, własnymi przeżyciami oraz tekstami wysłuchanych bajek
- wykonuje według instrukcji proste przedmioty użyteczne oraz rekwizyty na potrzeby klasy (np. pacynki, kartki okolicznościowe, upominki)

Kształcenie wrażliwości estetycznej

Uczeń/Uczennica:

- wskazuje i opisuje prostymi zdaniami elementy najbliższego otoczenia
- dostrzega w otoczeniu i dekoracjach klasy elementy uporządkowane i nieuporządkowane, zauważając proste rytmy

Percepcja i interpretacja muzyki

Uczeń/Uczennica:

- słucha z uwagą dźwięków z bliskiego otoczenia i przyrody (prawidłowo je identyfikuje i różnicuje w zabawach słuchowych)
- reaguje ruchem, klaskaniem, tupaniem i gestami na sygnały muzyczne, zmiany nastroju oraz puls rytmiczny w zabawie
- wyróżnia podstawowe cechy dźwięków (wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne)
- rozpoznaje na podstawie wyglądu i brzmienia wybrane instrumenty strunowe

Aktywności muzyczne: śpiew, ruch i gra na instrumentach

Uczeń/Uczennica:

- śpiewa ze słuchu proste piosenki dziecięce, wyliczanki, kolędy, pastorałki oraz hymn szkoły (dostosowane do naturalnej skali głosu), a także rozpoznaje i śpiewa przynajmniej zwrotkę i refren hymnu Polski
- wykonuje łatwe tematy rytmiczne
- tańczy według prostych układów ruchowych charakterystycznych dla polki, poloneza i marsza
- gra proste schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych, niekonwencjonalnych i wykonanych własnoręcznie

Twórcze działania muzyczne

Uczeń/Uczennica:

- tworzy proste dźwięki i motywy rytmiczne za pomocą głosu, gestodźwięków, instrumentów lub rekwizytów
- naśladuje głosy i odgłosy zwierząt, łącząc je w proste zestawy głosek i sylab
- wykonuje łatwy akompaniament rytmiczny na podstawie podanego wzoru

Inne działania artystyczne

Uczeń/Uczennica:

- wyraża proste emocje i stany za pomocą głosu, ruchu, gestu i mimiki
- tworzy postać sceniczną poprzez naśladowanie głosu, ruchu i zachowania postaci z otoczenia lub zwierząt
- reaguje ruchem, głosem lub gestem na wybrane teksty literackie, muzyczne i wizualne

Edukacja techniczna i informatyczna

Bezpieczeństwo i higiena

Uczeń/Uczennica:

- wymienia zasady pracy w pracowni komputerowej
- nazywa sytuacje niebezpieczne w domu, szkole i najbliższym otoczeniu
- wymienia podstawowe numery alarmowe i wie, jak wezwać pomoc
- podejmuje próby odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych

Projektowanie i tworzenie

Uczeń/Uczennica:

- wykonuje według instrukcji proste projekty i prace techniczne
- wykonuje proste przedmioty użytkowe i dekoracyjne
- korzysta z podstawowych programów graficznych i tekstowych
- wykonuje proste zadania z wykorzystaniem programowania blokowego
- redaguje krótkie instrukcje i opisy działań

Wychowanie fizyczne

Aktywność fizyczna i bezpieczeństwo

Uczeń/Uczennica:

- wykonuje rozgrzewkę pod okiem nauczyciela
- ustawia się szybko i bezpiecznie w szeregu, dwuszerze, kole oraz w rozsypce
- jeździ na dostępnym sprzęcie po linii prostej i sprawnie hamuje

Sprawność fizyczna

Uczeń/Uczennica:

- przyjmuje pozycje niskie (przysiad podparty, siady, klęki, leżenia)
- biega do wyznaczonego miejsca (5–10 m), po prostej, slalomem oraz po okręgu
- skacze w górę obunóż i jednonóż
- czołga się pod niskimi przeszkodami, pełza z przyborem i wspina się na niskie przyrządy
- wykonuje rzuty jedną ręką i oburącz (zza głowy, znad głowy, dołem) oraz chwyta, podaje i toczy przybory
- utrzymuje równowagę statyczną i dynamiczną, przechodząc po ławeczce lub linie rozłożonej na podłodze